

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Кафедра психологічного консультування і психотерапії

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

роботи

Проректор з науково-педагогічної

_____ 20 ____ р.

Робоча програма навчальної дисципліни

Візуальна психодіагностика

рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
галузь знань	05 соціальні та поведінкові науки
спеціальність	053 психологія
освітньо – професійна програма	психологія
вид дисципліни	обов'язкова
факультет	психології

2020/2021 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою факультету психології

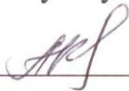
«26» __ червня __ 2020 року, протокол № _5_

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: Лісеная Алла Михайлівна старший викладач кафедри психологічного консультування і психотерапії

Програму схвалено на засіданні кафедри психологічного консультування і психотерапії

Протокол від «10» __ червня __ 2020 року, протокол № _8_

Завідувач кафедри психологічного консультування і психотерапії

_____
(підпис) Олександр КОЧАРЯН
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено методичною комісією факультету психології

Протокол від «23» __ червня __ 2020 року, протокол № _6_

Голова методичної комісії факультету психології

_____
(підпис) Юлія ГІМАЄВА
(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Візуальна психодіагностика» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 053 психологія.

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни є придбання студентами основних знань та умінь в області традиційних і нетрадиційних для психології методів та використання їх для психодіагностики людини по зовнішності і поведінці.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни:

Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.ЗК1.

Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.ЗК2.

Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.ЗК3.

Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.ЗК4.

Здатність бути критичним і самокритичним.ЗК5.

Здатність приймати обґрунтовані рішення.ЗК6.

Здатність генерувати нові ідеї (креативність).ЗК7.

Навички міжособистісної взаємодії,ЗК8.

Здатність працювати в команді.ЗК9.

Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні; предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.ЗК10.

Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.СК1.

Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.СК2.

Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.СК3.

Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.СК4.

Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій.СК5.

Здатність самостійно планувати, організувати та здійснювати психологічне дослідження.СК6.

Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.СК7.

Здатність організувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову).СК8.

Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну відповідно до запиту.СК9.

Здатність дотримуватися норм професійної етики. СК10.

Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.СК11.

1.3. Кількість кредитів- 3

1.4. Загальна кількість годин – 90

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
факультатив	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	

2-й	2-й
Семестр	
3-й	3-й
Лекції	
16 год.	6 год.
Практичні заняття	
16 год.	4 год.
Лабораторні заняття	
год.	год.
Самостійна робота	
58 год.	80 год.
Індивідуальні завдання	
год.	

1.6 – Програмні компетентності

Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання. ПР1.

Розуміти закономірності, особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань. ПР2.

Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань. ПР3.

Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел. ПР4.

Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проективні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги. ПР5.

Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження. ПР6.

Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки. ПР7.

Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання. ПР9.

Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника. ПР10.

Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до вимог замовника. ПР12.

Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності. ПР13.

Ефективно виконувати різні ролі у команді у процесі вирішення фахових завдань, у тому числі демонструвати лідерські якості. ПР14.

Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку. ПР15.

Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога. ПР16.

Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності. ПР17.

Вживати ефективних заходів щодо збереження здоров'я (власного й оточення) та за потреби визначати зміст запиту до супервізії. ПР18.

- Результати навчання включають отримання наступних знань та вмінь:
- ознайомлення з теоретичними питаннями курсу «Візуальна психодіагностика»;
  - освоєння методів візуальної психодіагностики;
  - набуття практичного досвіду візуальної психодіагностики.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Основні принципи візуальної психодіагностики.

Тема 1. Загальна характеристика візуальної психодіагностики.

«Візуальна психодіагностика» як розділ психології. Зміст «Візуальної психодіагностики» як загальнонаукового напрямку в області психології та кадрового менеджменту. Завдання та предмет «Візуальної психодіагностики».

Тема 2. Методи «Візуальної психодіагностики».

Метод спостереження. Помилки спостереження. Метод автобіографічний. Метод емпатичного слухання. Проективні методи.

Тема 3. Історичні коріння «Візуальної психодіагностики».

Етапи розвитку «Візуальної психодіагностики». Роль міждисциплінарного підходу в оформленні комплексного напрямку, пов'язаного з візуальною психодіагностикою.

Тема 4. Зв'язок «Візуальної психодіагностики» з традиційними науками.

Зв'язок «Візуальної психодіагностики» з антропологією, генетикою, фізіологією, медициною, психологією і філософією.

Тема 5. Типології особистості.

Типології особистості: їх історія і сучасний розвиток. Нейрофізіологічний, конституціональний і функціональний підходи до вивчення людини і стилю її поведінки. Функціональні теорії особистості (А.Ф.Лазурський, І.П.Павлов, К.Юнг, К.Леонгард).

Тема 6. Конституціональні теорії особистості.

Типи конституції тіла та їх психологічні характеристики. Психоаналітична типологія особистості.

Розділ 2. Практичне застосування візуальної психодіагностики у психологічній практиці.

Тема 7. Основні напрямки візуальної психодіагностики.

Місце і роль фізіогноміки у візуальній психодіагностиці. Історія розвитку фізіогноміки і її сучасна представленість в прикладних дослідженнях. Граматична мова фізіогноміки. Обличчя як об'єкт фізіогномічного і психологічного дослідження.

Тема 8. Френологія, як один з напрямів фізіогномічного вивчення людини.

Тема 9. Візуальна характерологія.

Психологічний профіль. Складання психологічного портрета за методами візуальної психодіагностики. Схема вивчення характеру за методами візуальної психодіагностики. Візуальна психодіагностика істеричного, епілептоїдного, шизоїдного, параноїального, тривожного, гіпертимного, емотивного характеру.

Тема 10. Зовнішній прояв психологічних особливостей в поведінці людей з різними темпераментами.

Теорії темпераменту. Основні ознаки типів темпераменту.

Тема 11. Психологія обману.

Поняття обману. Форми обману: замовчування та перекручування інформації. Ознаки та прояви обману. Виявлення обману по вербальним та невербальним ознакам. Детектор обману.

Тема 12. Невербальні комунікації у візуальній психодіагностиці.

Пози тіла та їх значення у комунікативному процесі. Мімічні реакції як форма емоційних проявів.

Тема 13. Жести як сигнали невербальної комунікації. Закони спілкування і характер рухів тіла. Виразні рухи, усмішка. Просодика: характеристики голосу.

Тема 14.Проксеміка: дистанція при спілкуванні. Особливості оформлення життєвого простору(будинки, кімната, кабінет).

Тема 15. Науково-практичне застосування візуальної психодіагностики у практичній діяльності психолога.

Методи візуальної психодіагностики у практиці. Візуальна експрес-оцінка істинності свідчень. Метод психологічного аналізу тверджень по невербальним сигналам. Почерк як регістратор психологічного стресу. Розробка візуального психологічного портрету. Виявлення динаміки психологічних станів. Використання поліграфічних засобів у практичній діяльності.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин						Заочна (дистанційна) форма					
	Денна форма						Усього					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		л	п	лаб	Інд	ср		л	п	Лаб	Інд	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
Розділ 1 Основні принципи візуальної психодіагностики.												
Тема 1. Загальна характеристика ВПД.	2	1	1					1				
Тема 2. Методи «Візуальної психодіагностики».	2	1	1					1				
Тема 3. Історичні коріння ВПД.	2	1	1									
Тема 4. Зв'язок «Візуальної психодіагностики» з традиційними науками	2	1	1									
Тема 5. Типології особистості.	2	1	1						1			
Тема 6. Конституціональні теорії особистості	2	1	1									
Разом за І розділом	12	6	6					2	1			
Розділ 2. Практичне застосування візуальної психодіагностики.												
Тема 7. Основні напрямки візуальної психодіагностики.	2	1	1					1				
Тема 8. Френологія, як один з напрямів фізіогномічного вивчення людини	2	1	1									
Тема 9. Візуальна характерологія.	2	1	1					1				
Тема 10. Зовнішній	2	1	1						1			

прояв психологічних особливостей в поведінці людей з різними темпераментами. Тема 11. Психологія обману.	2	1	1							
Тема 12.Невербальні комунікації у візуальній психодіагностиці.	2	1	1					1	1	
Тема 13. Жести як сигнали невербальної комунікації.	2	1	1					1	1	
Тема 14. Проксеміка: дистанція при спілкуванні.	2	1	1							
Тема 15.Науково-практичне застосування ВПД у практичній діяльності психолога. Підготовка психологічного портрету відомої особистості.	4	2	2							
Разом за 2 розділом	20	10	10					4	3	
Разом	32	16	16					6	4	

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Загальна характеристика Візуальної психодіагностики	1
2	Методи «Візуальної психодіагностики»	1
3	Історичні коріння ВПД	1
4	Зв'язок «Візуальної психодіагностики» з традиційними науками	1
5	Типології особистості	1
6	Психоаналітична типологія особистості. Типи конституції тіла.	1
7	Основні напрямки візуальної психодіагностики.	1
8	Френологія, як один з напрямів фізіогномічного вивчення людини	1
9	Візуальна характерологія.	1
10	Зовнішній прояв психологічних особливостей в поведінці людей з різними темпераментами.	1
11	Психологія обману.	1
12	Невербальні комунікації у візуальній психодіагностиці	1
13	Жести як сигнали невербальної комунікації	1

14	Проксеміка: дистанція при спілкуванні	1
15	Науково-практичне застосування ВПД у практичній діяльності психолога	2
	Разом	16

5. Завдання для самостійної роботи для денної форми навчання

№ з/п	Зміст самостійної роботи	Кількість годин
1	Донаукові напрями візуальної психології: астрологія, фізіономіка.	4
2	Застосування візуальної психології у практиці менеджменту	4
3	Типології особистості.	5
4	Основні напрямки візуальної психології	5
5	Візуальна характерологія по В. Райху	5
6	Візуальні ознаки тілесних блоків. Психологія тілесності.	5
7	Мова та символи невербальних комунікацій Практичне застосування візуальної психодіагностики у діяльності психолога	5 5
8	Підготовка психологічного портрету відомої особистості. Разом:	20 58

Завдання для самостійної роботи для заочної форми навчання

№ з/п	Зміст самостійної роботи	Кількість годин
1	Донаукові напрями візуальної психології: астрологія, фізіономіка.	5
2	Застосування візуальної психології у практиці менеджменту	5
3	Історичні коріння ВПД.	5
4	Зв'язок «Візуальної психодіагностики» з традиційними науками	5
3	Типології особистості.	5
4	Психоаналітична типологія особистості	5
5	Основні напрямки візуальної психології	5
6	Візуальна характерологія по В. Райху	5
7	Візуальні ознаки тілесних блоків. Психологія тілесності.	5
8	Зовнішній прояв психологічних особливостей в поведінці людей з різними характерами.	5
9	Психологія обману.	5
10	Мова та символи невербальних комунікацій	5
11	Практичне застосування візуальної психодіагностики у діяльності психолога та кадровому менеджменті.	5
12	Проксеміка: дистанція при спілкуванні.	5
8	Підготовка психологічного портрету відомої особистості. Разом:	20 80

6. Індивідуальні завдання

Не передбачено навчальним планом

7. Методи навчання

Програмою передбачено наступні методи навчання:

1) **лекції**, спрямовані на поглиблення теоретичних знань щодо методів візуальної психодіагностики та застосування її у психологічній практиці;

2) **практичні заняття**, спрямовані на закріплення знань отриманих при проведенні лекційних занять, проведення методів візуальної психодіагностики та підготовки реферативних матеріалів, які обумовлені темою практичного заняття;

2) **самостійна робота для денної форми навчання**, яка передбачає підготовку студентів до лекцій та виконання реферативних робіт, які повинні бути складені у визначений викладачем термін:

- реферативна робота з питань візуальної психодіагностики, в якій повинні бути відображені основні теорії та методи візуальної психодіагностики. Робота складається в індикативному реферуванні (розширеному анотуванні) книг (монографій, збірників праць, збірників доповідей і т.п.), а також наукових статей (теоретичних, експериментальних, методичних, описових, оглядових і т.д.) за означеними темами;

3) **для студентів заочної форми навчання** передбачає підготовку студентів до лекцій та практичних занять та виконання залікової контрольної роботи, яка повинна бути складена до початку заліково-екзаменаційної сесії.

Контрольна робота складається з двох питань:

- перше питання теоретичного характеру з тем візуальної психодіагностики;
- друге питання присвячене розгляду методу візуальної психодіагностики.

Контрольну роботу розподілено на 20 варіантів, які наведено у 8 розділі.

4) **консультація** – форма індивідуальної роботи студента із викладачем, спрямована на вирішення труднощів, які виникли під час вивчення лекційного матеріалу та самостійної роботи, або за наявності бажання студента отримати більш поглиблене знання стосовно предмету навчальної дисципліни.

8. Методи контролю

Для студентів денного та заочного відділення

у якості поточного контролю передбачено оцінювання самостійної роботи.

Самостійна робота передбачає виконання таких видів самостійної роботи:

- *Психологічний портрет відомої особистості* (політика, артиста, громадського діяча) за методами візуальної психодіагностики. Психологічний портрет виконується в письмовій формі на аркушах А-4, в розмірі 3-5 сторінок за наступними характеристиками: тип конституції тіла, тип темпераменту, тип характеру, психологічний профіль у вигляді діаграми. Даний вид роботи спрямований на закріплення лекційного матеріалу або перевірку якості самостійного вивчення теоретичного матеріалу;

- *Доповідь (усна)* на одну з обраних тем (або на тему, запропоновану студентом), які виходять за межі лекційного матеріалу за темами:

1. Конституціональна типологія темпераменту Кречмера і Шелдона.
2. Роль і місце психологічного знання в створенні іміджу людини.
3. Характеристика психологічних типів по К.Юнгу і діагностика їх по зовнішності.
4. Особливості типології характеру людини по В.Райху.
5. Іменологія і нумерологія в системі завдань ВПД.
6. Аналіз звичок людини як діагностична процедура у ВПД.
7. Значення кольору у ВПД.
8. Мова жестів і рухів тіла і ВПД.
9. Характеристика невербального спілкування.
10. Візуальні жести, їх достоїнства і недоліки.
11. Читання характеру по почерку.

Цей вид роботи не є обов'язковим та надає можливості отримати заохочувальні бали за активність під час навчальних занять.

У якості **контрольного семестрового заходу** передбачено складання **заліку**. **Залікова робота** є письмовою роботою, яка складається із двох питань.

Перше питання відбиває розуміння матеріалу за теоретичними темами щодо предмету, завдань, етапів розвитку «Візуальної психодіагностики». Друге завдання стосується методів та практичного застосування візуальної психодіагностики.

Роботу розподілено на 20 варіантів. Номер варіанту роботи може бути закріплений за студентом шляхом випадкового вибору або за вибором викладача.

ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ:

1. Основні принципи візуальної психодіагностики.
2. Загальна характеристика методів візуальної психодіагностики.
3. Завдання, предмет і методи «Візуальної психодіагностики».
4. Зміст візуальної психодіагностики як загальнонаукового напрямку в області юридичної психології.
5. Історичні коріння візуальної психодіагностики.
6. Роль міждисциплінарного підходу в оформленні комплексного напрямку, пов'язаного з візуальною психодіагностикою.
7. Поняття обману. Форми обману. Ознаки та прояви обману.
8. Виявлення обману по вербальним та невербальним ознакам.
9. Типології особи: традиційні і нетрадиційні підходи.
10. Теорії темпераменту та їх зв'язок з візуальною психодіагностикою.
11. Нейрофізіологічний, конституціональний і функціональний підходи до вивчення особи людини і стилю її поведінки.
12. Функціональні теорії особи (А.Ф.Лазурський, І.П.Павлов, К.Юнг, К.Леонгард).
13. Детектор обману у юридичній практиці. Виявлення обману у залі суду.
14. Типології темпераменту і характеру.
15. Нейро-фізіологічна типологія темпераменту І.П.Павлова та візуальна психодіагностика типів темпераменту.
16. Конституціональні типології темпераменту Шелдона і Крейчмера, зовнішнє представлення цих типів в поведінці людей.
17. Практичне застосування візуальної психодіагностики.
18. Основні напрямки «Візуальної психодіагностики».
19. Місце і роль фізіогноміки у візуальній психодіагностиці людини.
20. Історія розвитку фізіогноміки і її сучасна представленість в прикладних дослідженнях.
21. Невербальні комунікації як засіб візуальної психодіагностики.
22. Френологія, як один з напрямів фізіогномічного вивчення людини.
23. Обличчя як об'єкт фізіогномічного і психологічного дослідження.
24. Кольорова психодіагностика.
25. Історичний нарис розвитку графології.
26. Визначення характеру людини по її почерку.
27. Схема сприйняття людини людиною.
28. Стилї самопрезентації.
29. Психологія тіла та тілесності.
30. Самопрезентація та психологія іміджу.
31. Вікові та національні особливості зовнішності людини.
32. Візуальна характерологія. Психологічний профіль людини.
33. Стратегії самопрезентації.

34. Візуальна експрес-оцінка істинності свідчень. Метод психологічного аналізу тверджень по невербальним сигналам.
35. Мова тіла і його рухів як основа ВПД.
36. Мімічні реакції як форма емоційних проявів людини.
37. Жести як сигнали невербальної комунікації.
38. Закони спілкування і характер рухів тіла. Виразні рухи, усмішка.
39. Науково-практичне застосування ВПД у психологічній практиці.
40. Методи візуальної психодіагностики у психологічній практиці.

9. Схема нарахування балів Розподіл балів для денної форми навчання

Поточний контроль та самостійна робота						Разом	Залік	Сума
Розділ 1			Розділ 2					
T1-2	T3-4	T5-6	T7	T7-14	T15			
5	5	5	5	15	5	40	40	80+ (20 – психологічний портрет відомої особистості)= 100

Психологічний портрет відомої особистості оцінюється у 20 балів (максимально) згідно із наведеними нижче критеріями оцінювання.

Критерії оцінювання Психологічного портрету відомої особистості.

Бали	Критерії оцінювання
20	Повний психологічний портрет відомої особистості, який включає наступні критерії: 1) характеристики конституції тіла, 2) темпераменту, 3) характеру, 4) психологічний профіль у вигляді діаграми.
10	Частковий психологічний портрет відомої особистості (відсутність одного з чотирьох критеріїв).
0-5	Психологічний портрет описує 1-2 критеріїв.

Студент отримує по 5 балів за вірні усні відповіді на заняттях по темах семінарських занять (тема 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8).

Студенту, який успішно вивчає навчальну дисципліну протягом семестру та має намір поглибити знання у певній темі, надається можливість отримати заохочувальні бали шляхом підготування усної доповіді за темами 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8. *Доповідь* оцінюється у 10 балів (максимально) згідно із наведеними нижче критеріями оцінювання та надає можливість отримати заохочувальні бали до загальної суми балів, які отримано протягом семестру.

Критерії оцінювання доповіді

Показник, що оцінюється	Критерії оцінювання

9-10	У доповіді повністю розкрито зміст обраної теми. Матеріал викладено логічно, послідовно, аргументовано, мова є грамотною, наявний науковий стиль викладення матеріалу, студент демонструє вільне володіння термінологічним апаратом дисципліни та матеріалом за темою. Студент вільно відповідає на додаткові питання за темою доповіді. Для підготування доповіді використано джерела з основної літератури та додаткового матеріалу або іншомовних джерел.
6-8	У доповіді повністю розкрито зміст обраної теми. Матеріал викладено логічно, послідовно, аргументовано, мова є грамотною, наявний науковий стиль викладення матеріалу, студент демонструє вільне володіння термінологічним апаратом дисципліни та матеріалом за темою. Студент має труднощі із формулюванням відповідей на додаткові питання за темою доповіді.
3-5	Зміст доповіді неповністю розкриває зміст обраної теми. Матеріал викладено із порушенням логіки або послідовності, мова є побутовою. Загалом присутнє володіння термінологічним апаратом дисципліни та матеріалом за темою. Студент має труднощі із формулюванням відповідей на додаткові питання за темою доповіді.
0-2	Доповідь не розкриває обрану тему. Студент не орієнтується у початковому матеріалі, який винесено на доповідь.

Семестровий контроль (залік) проводиться у письмовій формі під час сесії. Завдання містить 2 питання, які потребують розгорнутої та обґрунтованої відповіді. Кожне питання оцінюється у 30 балів, сумарно 60 балів за роботу

Критерії оцінювання залікової роботи

Бали за контрольне питання	Критерії оцінювання
20-30	У відповіді повністю розкрито зміст питання. Матеріал викладено логічно, аргументовано, мова є грамотною, науковий стиль викладення матеріалу, вільне володіння термінологічним апаратом дисципліни. У відповіді продемонстровано високий рівень володіння матеріалом, що було викладено на лекціях, та додатковим матеріалом, що винесено для самостійної роботи.
10-19	Відповідь досить повно розкриває зміст питання або розкриває основні (найважливіші) аспекти у запитанні, студент володіє термінологічним апаратом дисципліни. У викладеному матеріалі студент має помилки із аргументацією відповіді, недостатня логічність та послідовність викладення матеріалу. У відповіді продемонстровано високий рівень володіння матеріалом, що було викладено на лекціях, та середній рівень володіння додатковим матеріалом.
5-9	Відповідь на контрольне питання є неповною, розкриває тільки деякі аспекти навчального матеріалу. Студент припускається помилок у використанні термінології навчальної дисципліни. Рівень володіння матеріалом, що було викладено на лекціях, та додатковим матеріалом є середнім.
2-4	У відповіді допущено суттєві помилки, які свідчать про незнання лекційного матеріалу або обов'язкової літератури; студент слабо володіє термінологією дисципліни.
0	Відповідь практично відсутня, студент демонструє незнання лекційного

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка за національною шкалою
50 – 100	зараховано
1-49	не зараховано

**10. Рекомендована література
Основна література**

1. Щекин Г. Визуальная психодиагностика: познание людей по их внешности и поведению: учеб-метод. пособие. – К.: МАУП, 2007. – 616 с.

Допоміжна література

1. ДиДжонатан. Читаем по лицу. Как узнать характер человека. – М.: ООО ТД «Издательство Мир книги», 2007. – 144 с.
2. Колетт П. Язык мыслей. – М.: Изд-во Эксмо, 2007. – 416 с.
3. Лоуэн А. Психология тела: биоэнергетический анализ тела. – М.: Институт Общегуманитарных исследований, 2006. – 256 с.
4. Михайлова Е. В. Самопрезентация: теории, исследования, тренинг. – СПб.: Речь, 2007. – 224 с.
5. Нельсон О. Язык мимики и жестов. Что это такое? – М.: АСТ, 2007. – 156 с.
6. Пиз А. Язык телодвижений. Как читать мысли окружающих по их жестам. – М.: Изд-во Эксмо, 2006. – 288 с.
7. Панасюк А. Ю. Формирование имиджа: стратегия, психотехнологии, психотехники. – М.: Издательство «Омега-Л», 2008. – 266 с.
8. Перельгина Е. Б. Психология имиджа: Учебное пособие. – М.: Аспект Пресс, 2002. – 223 с.
9. Сандомирский М. Психосоматика и телесная психотерапия. Практическое руководство. – М.: Независимая фирма «Класс», 2005. – 634 с.
10. Степанов С. Язык внешности. – Изд-во Эксмо-пресс, 2000. – 416 с.
11. Тимошенко Г. В., Леоненко Е. А. Знакомство с собой. О чем говорит ваше тело? – М.: Форум: ИНФРА-М, 2006. – 245 с.
12. Уайтсайд Р. О чем говорят лица. – СПб.: Питер Пресс, 1997. – 160 с.
13. Тхостов А. Ш. Психология телесности. – М.: Смысл, 2002. – 356 с.
14. Цыганок И. Цветовая психодиагностика. Методическое руководство. – СПб.: Речь, 2007. – 264 с.
15. Щеголев И. Тайны почерка. – СПб.: Питер, 2007. – 128 с.
16. Экман П. Психология лжи. – СПб.: Питер, 1999. – 226 с.
17. Кочева О. Н. Маски, которые мы носим. – Ростовн / Д.: Феникс, 2007. – 222 с.

**Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції,
інші методичні забезпечення**

1. www.sprinter.ru
2. www.eksmo.ru

Завдання та система оцінювання самостійної роботи студентів денної форми навчання, які перебувають у відрядженні у зв'язку з академічною мобільністю

Види та зміст самостійної роботи	<p>Теми письмової роботи:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Донаукові напрями візуальної психології: астрологія, фізіономіка, френологія. 2. Застосування візуальної психології у практиці менеджменту. Графологія. 3. Типології особистості та їх візуальні ознаки. 4. Основні напрямки візуальної психології. 5. Візуальна характерологія по В. Райху. 6. Візуальні ознаки тілесних блоків. 7. Психологія тілесності. Типи конституції тіла. 8. Мова та символи невербальних комунікацій. 9. Візуальні характеристики типів темпераменту та характеру. 10. Практичне застосування візуальної психодіагностики у діяльності психолога.
Термін виконання	перша декада листопада друга декада грудня
Форма контролю та куди надсилати	(письмова робота) Адреса: Lisenaya301163@gmail.com
Система оцінювання	<p>Кількість балів та критерії</p> <p>10-9 балів. У роботі повністю розкрито зміст обраної теми. Матеріал викладено логічно, послідовно, аргументовано, мова є грамотною, наявний науковий стиль викладення матеріалу, студент демонструє вільне володіння термінологічним апаратом дисципліни та матеріалом за темою. Для підготування доповіді використано джерела з основної літератури та додаткового матеріалу або іншомовних джерел.</p> <p>6-8 балів. У роботі не зовсім повністю розкрито зміст обраної теми. Матеріал викладено не зовсім логічно, послідовно, аргументовано, мова є не зовсім грамотною, наявний науковий стиль викладення матеріалу відсутній, студент не демонструє вільне володіння термінологічним апаратом дисципліни та матеріалом за темою.</p> <p>3-5 балів. Зміст роботи не розкриває зміст обраної теми. Матеріал викладено із порушенням логіки або послідовності, мова є побутовою. Загалом присутнє володіння термінологічним апаратом дисципліни та матеріалом за темою.</p> <p>0-2 бали. Виконана робота не розкриває обрану тему. Студент не орієнтується у початковому матеріалі, який винесено в завданні.</p>